

»Gesundheitsregeln« in druga pa »Zur häuslichen Gesundheitspflege der Schuljugend.« Prva je namenjena bolj šolski mladini, ki je prestopila 10. leto in druga pa staršem. — Obe brošuri sta namenjeni najbolj učiteljstvu v pouk šolske mladine. Vsaka brošura stane 10 h. C. kr. dež. šolski svet brošuri toplo priporoča učiteljstvu v naročevanje. Odlok c. kr. dež. šol. sveta, odnosno c. kr. namestništva želi, da bi starši šolo obiskujočih otrok nakupili brošuri.

Zdi se, da imata brošuri enaki namen, kakor imajo podobna izdanja v šolah v Weimarju, zakaj vsaka tamošnja šola ima v vsakem razredu na steni obešeno tablo, z naslovom: »Gesundheitsregeln. Was müssen wir tun, um gesund zu bleiben?« — Pravila slovejo:

1.) Moramo svoje telo, posebno obraz, vrat in prsa vsak dan umiti. 2.) Roke moramo večkrat umivati in nohte porezati in čiste imeti. 3. Zobe moramo zjutraj in po obedu očistiti. 4.) Lase si moramo zjutraj in popoldne pred poukom počesati. 5.) Naša obleka mora biti vsak dan snažna. 6.) Črevlje moramo vsak dan osušiti. 7.) Pred šolo moramo obuvati osnažiti. 8.) Papirčkov in drugo ne smemo v šoli na tla metati. 9.) Ne smemo na tla pljuvati. 10.) V šolski sobi moramo odložiti površne obleke. 11.) Med odmori se mora šolska soba zračiti. 12.) Med odmori je najbolje hoditi pod milo nebo. 13.) Med hojo, stanjem in sedanjem se moramo ravno držati. 14.) Pri sedenju se moramo z obema podplatoma dotikati tal. 15.) Pri čitanju, pisanju in risanju moramo pravilno sedeti. 16.) Moramo veliko in razločno pisati. 17.) Pri pisanju ne smemo samemu sebi delati sence. 18.) Pri čitanju, pisanju in risanju se moramo varovati solnca. 19.) V somraku ne smemo čitati in pisati. 20.) Javiti moramo učitelju, ako nam je na sedežu premrzlo ali pretoplo, ali ako ne vidimo ali ne slišimo dobro ali ako se slabo počutimo in če znamo, da imamo doma nalezljivo bolezen.« — Učitelji, ki se zavedamo svojih dolžnosti glede teh pravil iz Weimarja, bi s Prešernom vzkliknili: »Kaj pa je tebe treba bilo?« zakaj vse zavedno učiteljstvo uči in deluje v navedenem zmislu. — Temu v prilog imamo neznano število knjig. V poslednjem času je posebno važna knjiga: »Menschen und Gesundheitslehre Dr. R. Seyfert.« — Izdajatelj je šolski ravnatelj v Olomucu. Cena 3 K. Zaloga: E. Wunderlich. —

Naš c. kr. deželni šolski svet nam je doposlal potom c. kr. okraj. šol. sveta rešitev o naših sklepih bivše okrajne učiteljske konference, ki se je vršila 23. septembra 1903. v Sežani.

Rešitev pravi, da je c. kr. dež. šol. svet vzel sklepe v znanje in jih potrdil. Kar se tiče druge, po nadučitelju Kosovelu stavljenе resolucije glede izboljšanja gmotnega stanja učiteljstva, se je ista ne glede na ostre izraze »terja in zahteva.«*) priporočila članom dež. šol. sveta, ki so obenem dež. poslanci, v upoštevanje.

Nadalje se opozarja, da naj se učiteljstvo strogo drži po učitelju Banotu stavljenih in soglasno sprejetih pravil:

1. Učitelj se pripravljaj za pouk.
2. Priredi si učno snov primerno času, ki je odmerjena učni enoti.
3. Določi pripravno učno pot v dosego učnega smotra.
4. Učitelju bodi svobodno, da se poslužuje poučevaje peterih formalnih ali pa troje učnih stopenj. —

*) Od učiteljstva se vedno zahteva, naj krotko in ponižno izraža svoje prošnje. Delavci pa nastopajo odločno s štrajkom, dokler se jim ne ugodí.

Jaz — kot učitelj — dodajem zadnji (4.) točki tole: Učitelj čitaj in »pregruntaj« boj g. Hubada z g. Bežkom glede »formalnih stopenj« v lanskem in letošnjem »Popotniku« in potem — sodi.

— 6 —

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima, kakor že naznanjeno, svoj redni občni zbor v sredo dne 30. t. m. v »Narodnem domu« v Ljubljani. Začetek ob 10. uri popoldne. Vzporod običajen. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Redni občni zbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani se vrši v sredo dne 30. sušca t. l. ob 10. uri popoldne v »Narodnem domu« (pritličje na desno) z navadnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Kamniško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 7. aprila 1904 v Radomljah. Začetek ob 1/2 11 popoldne. Razen običajnih točk bo praktičen nastop g. Kuharja; predsednik g. Letnar bo pa poročal: »Kako učimo na naši šoli zemljepis okraja?« Med slučajnostmi se pogovorimo še o čem drugem. Resni so časi, njih resnost nas združuj! Kdor le more, naj pride v naše Radomlje! Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo konjiškega okraja je zborovalo 3. marca v prostorih slovenske petrazrednice v Konjicah ob izredno dobri udeležbi. Na novo pristopivša člana, gospod Janša iz Stranic ter gospod Močnik iz Pohorja, sta bila z oduševljenjem sprejeta. Gospod predsednik jima želi, da bi res našla v društvu to, kar želita, obenem pa je tudi izrazil upanje, da nam ne bosta manjkala pri nobenem zborovanju. Pri zborovanju »Zveze« v Celju o Veliki noči bo zastopal društvo na občo željo gosp. predsednik sam, a k zborovanju »Zaveze« v Postojni so se zglasili gdč. Bezljaj in Tribnik, tov. Gosak in Zupančič.

Zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu tov. g. Jurko nam je poročal o svojem delovanju. Iz poročila smo posneli, da, kar se tiče naših gmotnih razmer, okrajni šolski svet naše težnje vselej podpira, a kar se pa tiče še drugih odnošajev, seveda v marsikakem oziru ni vse po naši volji; temu pa je kriva sestava tako važne korporacije iz lajkov, ki seveda ne morejo po vsem razumevati naloge šole in učiteljstva.

Zalibog se v doglednem času razmere ne bodo izpremenile zaradi nebriznosti gotovih činiteljev. — Vrlemu zastopniku se je izrazilo zaupanje ter se ga naprosilo, naj bi še tudi v naprej vztrajal na svojem težkem mestu.

Tovariš gosp. Gosak je na kratko označil stremljenje novodobnih risarjev ter razpravljaj o razmerju, ki ga zavzema Marin napram Wehrehfennigu. Dočim se po Wehrehfennigu še vedno šablonizira, navaja Marin mlade risarje k samostalnemu risanju. Da pa se bo njegovo navodilo dobro razumelo, naj še vsak prečita v svrhu obče orientacije tudi vsaj enega izmed večih reformatorjev.

Pozivu »Steir. Schul- und Lehrzeitung« za preganjanega tov. Horvateka, ki je za nas šel v boj, smo se odzvali z 20 K.

Gospa tov. Amalija Tribnikova iz Zreč pa je poskrbela, da tudi naš rezervni fond ni ostal praznih rok. Njeni ljubeznivosti se je posrečilo, da je nabrala za istega okrog 8 K. Želeti je pač, da bi se za ta fond ob vsaki priliki pri vseh društvihi agitovalo, da dobodemo čim prej pravnega zastopnika.

Prihodnje zborovanje se vrši v Tepanjah meseca majnika. Da se zopet vsi snidemo!

Goriško.

Deželno učiteljsko društvo v Gorici je odposlalo deželnemu zboru to-le peticijo:

Visoki deželni zbor!

»Kogar sovražijo bogovi, ga naredi učiteljem,« se glasi stari, dandanes bolj nego kdaj resnični pregovor. To sovražstvo bogov posebno kruto občuti učiteljstvo naše dežele, in le moralni moči učiteljstva in pa poznavanju važnosti ter imenitnosti vzvišenega poklica je pripisovati, da je ohranilo doslej svojo mirnost in hladnokrvnost.

Vodo v morje bi nosili, če bi hoteli ponavljati tožbe o žalostnem položaju, v katerem životari stan, ki širi med narodom luč omike in prosvete; pesek v Saharo, ako bi na to opozarjali vis. deželni zbor. Izboljšanje tega položaja, ki ga učiteljstvo povsem opravičeno pričakuje, zahtevajo tudi ljudske koristi. Zakaj vsako zavlačevanje glede rešitve šolskega vprašanja prinaša škodo ne le učiteljstvu, marveč vsemu prebivalstvu.

Zaradi naraščajočega pomanjkanja učiteljskega osebja, ki beži v bližnje dežele, občuti ljudski pouk že sedaj škodo, a če bodo sedanje razmere trajale še nadalje, spoznati mora vsakdo, da je neizogibno občutno nazadovanje v splošni izobrazbi vsega prebivalstva.

V Trstu, kjer vedo prav ceniti pomen šole in učiteljstva so izboljšali ravnokar prav znatno gmotni položaj istega. Dne 13. febr. 1904. je potrdila vis. vlada tozadevni sklep mestne delegacije. Trst je spoznal današnje življenske razmere, priznal veliko resnico, da je treba povzdigniti šolstvo, ako hoče stati na višini zahtev novih časov ter ustvariti temelj od morečih vsakdanjih skrbi neodvisnemu učiteljstvu, ki se bo zavedalo svoje važnosti v človeški družbi ter darovalo vse svoje sile edino le ljudski izobrazbi na oltar. Zato so znižali službeno dobo na 35 let, priznali vstevnost stanarin v pokojnino in določili letno plačo mestnemu učitelju na 2600 K. Obenem so pravično določili odškodnino onim učiteljicam, ki se poročijo. — Komaj stopijo v veljavo nove določbe, pojde v pokoj mnogo učiteljstva na Tržaškem, ker mu poteče 35-letna službena doba. Na ta izpraznjena mesta bodo šli učitelji iz vseh krajev, kjer bivajo Italijani, a v okolici dobi mesto tudi mnogo slovenskih učiteljev. Pomisliti treba dalje, da se bo Trst vedno bolj razvijal, da bo treba vedno več šol in da pojde učiteljstvo v Trst po večini le iz naše dežele, ker so oni v Istri skoraj enako plačani kakor v Trstu in se je tudi tirolskemu učiteljstvu položaj znatno izboljšal.

Podpisano predsedništvo se obrača ponovno do zastopnikov obeh narodnosti v deželi z iskreno prošnjo, da se naj ugodni opravičenim željam in zahtevam učiteljstva in trdno pričakuje, da visoki deželni zbor s soglasnim sklepom pri-skoči učiteljstvu na pomoč in s tem slovesno prizna velevažnost, korist ter potrebo ljudske šole.

Predsedništvo dežel. učit. društva.

V Gorici, dne 10. marca 1904.

Predsednik: A. Jacobi, m. p. Tajnik: Ant. Kutin, m. p.

Vestnik.

Rezervni zaklad. Amalija Tribnik, učiteljica v Žrečah, nabrala pri zborovanju »Konjiškega učitelj. društva« 8 K; Amalija Pivk, učiteljica v Rajhenburgu za »Breško-sevniško učiteljsko društvo« 14 K; Tomo Petrovec, nadučitelj v Polhovem gradu, za januar, februar, marec à 1 K 3 K; Janko Baraga, nadučitelj v Koroški Beli, nabral pri durak-igrji 270 K. Živeli nabiralke in darovalci!

Učiteljske vesti. Učitelj v Naklem Ivan Kiferle je imenovan za nadučitelja v Preski. Nadučitelj v St. Vidu pri Vipavi, Mihael Bregant je premeščen v Sostro. Začasni učitelj v Grahovem, Ludovik Dermelj, je imenovan za stalnega učitelja ravnotam. Provizorni učitelj na Homcu je postal dosedanji suplent v Gor. Pirničah, Friderik Praprotnik.

Nadučitelj na deški ljudski šoli v Kamniku je dobil daljši dopust ter se je izročilo začasno vodstvo ondotnemu učitelju Ig. Tramtetu. Za suplentinjo na tej šoli je imenovana Marija Novak. Oton Grebenc, učitelj na obrtni šoli v Ljubljani, je postal pravi učitelj X. čin. razreda na tem zavodu. — Enorazrednica se ustanovi v Ložeh, razširijo pa se šole v Komendi, St. Petru in Dvorskem. Razširjenje deklisških šol v Kranju in Kamniku se ni dovolilo.

Skrb za srednješolsko mladino. Naučni minister je zopet izdal ukaz, da morajo s posebno pozornostjo paziti na pospeševanje zdravja srednješolske mladine. Zlasti priporoča intenzivno gojitev mladinskih iger pod milim nebom. — Uvedba odmorov med posameznimi učnimi urami, podaljšanje božičnih počitnic in najnovejša odredba naučnega ministrstva so v diametralnem nasprotstvu z odredbami nekaterih dež. šolskih oblastev glede ljudskega šolstva, da se človeku čimbolj zbuja prepričanje, da je ljudska šola pastorka avstrijske učne uprave, na milost in nemilost izročena volji posameznikov. Naše mnenje je, da je treba pri ljudskošolski mladini bolj nego pri srednješolski paziti na pospeševanja zdravja. Morda dospe doba, ko pridejo tudi odločilni faktorji do tega mnenja. Čas bi že bil!

Šolstvo na Koroškem. Prestavljen je učitelj Fr. Rabl iz Škocijana k Fari ob Prevljah. Za podučitelja v Vrbi je imenovan učiteljski Fr. Kreiner. Na šoli v Apačah poučuje tamošnji provizor J. Dragasnik. Nadučitelj H. Richter v Pontablju je šel v stalni pokoj. Podučitelj Fr. Hillbrand v Vrbi je zapustil šolsko službo. — Šola v Kaplji ob Dravi je razširjena v trirazrednico. Na šoli na Jezerskem se pričena šolsko leto o Veliki noči. Meščansko šolo snujejo v Trgu. — Zopet so zapustile tri učne moči deželo ter se podale na Štajersko. Med njimi je šolski vodja Jurij Lulek na Suhi.

Učiteljski štrajk. Učitelji v Kormonu so sklenili, da začno štrajkati, ako ne izpolnijo njih skromnih zahtev.

Neki šolski vodja prosi, naj bi se blagovolila objaviti tista razsodba, zaradi katere se župniki ne smejo po kaplanih v krajnih šolskih svetih nameščati. Šolski vodja, ki je to doživel, naj datum in število odloka priobči v »Uč. Tov.«

I. izkaz prostovoljnih doneskov za nagrobni spomenik učitelju v Radečah, † Leopoldu Potrebinu. Gospa Josipina Hotschevar, veleposestnica i. t. d. v Krškem, 30 K. Gospice učiteljice: Josipina Schott v Litiji 10 K, Kristina Demšar v Šmartnem, Fr. Jankovič, R. Junis in O. Jenko v Toplicah, M. Ažman v Smarjeti po 2 K in M. Garbejs v Tržišču, M. Žgur v Telčah, M. Globočnik, E. Tavčar in E. Tirlik v Št. Jerneju po 1 K. Nadzornik Lj. Stiasny v Krškem in Teod. Čampa, c. kr. učitelj v Pulju po 5 K. Gg. učitelji: K. Trost v Št. Jerneju 4 K, K. Mally v Toplicah 3 K, B. Andoljšek v Litiji, Fr. Kozjak, J. Levstik v Toplicah, I. Gantar v Št. Jerneju, J. Leban na Trebelnem, I. Demšar v Smarjeti, Fr. Skulj v Tržišču po 2 K. Razen tega so darovali še sledeči gg.: J. Saje, umirovljeni nadučitelj v Št. Jerneju, 4 K, J. Sever, trg. popotnik, 1 K, J. Nagu, c. kr. poštar, 50 h, J. Tavčar, posestnik, 2 K, Fr. Juvan, kaplan, 4 K in L. Zupin, orglavec v Št. Jerneju, 1 K; Neimenovan 10 K, Neimenovan 4 K, Neimenovan 2 K, A. Guzelj, c. kr. davčni nadzornik, 2 K, I. Ditrich, c. kr. oficial, 2 K, I. Klinc, c. kr. kontrolor, 2 K, Fr. Slanc, veleposestnik, 5 K, J. Trškan, gostilničar, 2 K, I. Demšar, c. kr. davčni adjunkt, 2 K, J. Hans, nadzornik iz Litije, 2 K. (Dalje.)

Učiteljsko društvo za grad Sarajevo i kotor. Dne 7. februarja je ustanovilo bratsko učiteljstvo bosansko lastno »Učiteljsko društvo za grad Sarajevo i kotar«. — V upravni odbor so izvoljeni: predsednik Salih eff. Aličehić; podpredsednika g. Stanislav Modec in gdč. Valerija Mayerhoffer; tajnik Fr. Radošević; blagajničarica gdč. Marija Knežević; knjižničar g. Nikola Vidaković; odborniki gg. David Višnjić, Josip Curić in Hajdar Fazlagić. — Veselimo se od srca, da se je začelo tudi med bratskim učiteljstvom v Bosni živahno gibanje. Z odkritosrčnim veseljem bomo spremljali njega delovanje in se radovali sadov, ki mu ga prinese vztrajnost in stanovska zavest! Želimo od srca, da bi se izteklo vse z bogatimi uspehi, kar započne idealno stremljenje bosanskega učiteljstva!